

Hizb ut-Tahrir i Danmark:

Dæmoner i Dannevang

Hvem er Hizb ut-Tahrirs medlemmer? Hvordan hverves de? Og hvad foregår der egentlig ved partiets lukkede møder? Det er disse spørgsmål, dette kapitel vil forsøge at svare på.

Ønsker man at forstå, hvorfor Hizb ut-Tahrir er opstået i Danmark og f.eks. ikke i vores nabolande mod nord, er disse spørgsmål centrale. I et samfund, hvor det overvejende flertal opfatter antidemokratiske strømninger som problematiske, er det væsentligt at opnå en forståelse af, hvordan et parti som Hizb ut-Tahrir rekrutterer sine medlemmer.

Hizb ut-Tahrir ønsker imidlertid ikke at give den slags oplysninger til offentligheden. Hvem medlemmerne er, og hvad der helt præcist foregår internt i partiet, er ifølge partiets tankegang uvæsentligt i forhold til, hvad partiets budskab og mål er. Det vigtigste at vide om partimedlemmerne er, at de har valgt at arbejde for islams sag og derfor er engageret i Hizb ut-Tahrir. Om de er etniske danskere, andengenerationsindvandrere, tidligere kriminelle, bistanndsklienter eller højtlønnede direktører, er ifølge Hizb ut-Tahrir selv heller ikke relevant. Nationale, etniske og sociale skel skal netop udviskes i et kommende islamisk samfund, og alle medlemmer er lige for Gud og for partiets sag.

Under de interviews, vi fik mulighed for at lave med partiets danske talsmand, Fadi Abdullatif, i maj 2003, afviste han at give oplysninger om sin egen eller andre medlemmers baggrund. Begrundelsen var, at ingen af partiets afdelinger giver den slags

oplysninger. Det er partiets generelle strategi for at sikre medlemmer mod forfølgelse. At konteksten er dansk, ændrer ikke på principperne. Vi har derfor valgt primært at lade interviewene med Fadi Abdullatif indgå i kapitel 4, som koncentrerer sig om partiets selvforståelse. I nærværende kapitel forsøger vi derimod at give et portræt af Hizb ut-Tahrir, baseret på samtaler med tidligere medlemmer af Hizb ut-Tahrir, nuværende sympatisører og personer, der har Hizb ut-Tahrir-medlemmer i deres omgangskreds. Desuden inddrages i begrænset omfang oplysninger fra Hizb ut-Tahrirs hjemmeside og de danske medier.

ETABLERING I DANMARK

For at forstå partiets succes med at rekruttere medlemmer er det givtigt at kaste et hurtigt blik på partiets historie og udvikling i Danmark. Det vides ikke med sikkerhed, hvornår Hizb ut-Tahrir blev etableret i Danmark. Fadi Abdullatif har over for os oplyst, at partiet havde tilhængere blandt palæstinensiske flygtninge i Danmark allerede i slutningen af 1980'erne, og at disse tilhængere begyndte en form for organisering under deres ophold i asylcentre. Men det virker usandsynligt, at der har været nogen større aktivitet før omkring 1994. I slutningen af dette år bliver partiets blad, *Khilafah*-magasinet, første gang uddelt på Nørrebro i København. Tidligere på året har Fadi Abdullatif gjort sig bemærket ved at redegøre for Hizb ut-Tahrirs ideologi i januarudgaven af magasinet *Muslim i Danmark* – dog uden at nævne partiets navn. Hjemmesiden bliver etableret i 1999, men her ligger tekster tilbage fra 1995. Partiet har altså arbejdet i det stille siden midten af 1990'erne. Men først fra 2001 kom det for alvor i mediernes søgelys.

I årene fra 1995-1999 var partiet ikke kendt i en bred offentlighed, men dets sympatisører var velkendte i det muslimske miljø i København og blandt foredragsholdere, debattører og forskere, der deltog i debatarrangementer om integration, islam og kristendom. Ved mange af disse debatemøder var og er en del af Hizb ut-Tahrirs medlemmer faste deltagere, og deres tilstedeværelse førte ofte til stor frustration for arrangører og publikum. Hizb ut-Tahrir-

folkene optræder, som det beskrives af flere af de interviewede muslimer i kapitel 6, som regel flere personer sammen. Ifølge tidligere medlemmer bliver deltagelsen i debatmøderne ligefrem organiseret fra centralt hold. Der er dog uenighed blandt partiets medlemmer om, hvorvidt det er relevant og givtigt at bruge tid på at dukke op til den slags arrangementer. Derfor er der heller ingen, der bliver beordret ud til et debatmøde, men de medlemmer, der ønsker at tage del i den offentlige debat, organiserer sig, så partiet er repræsenteret ved flest mulige møder. Her benytter de enhver anledning til at dreje debatten i retning af verdenspolitiske problemer og påståede sammensværgelser mod islam og muslimer. Ved enkelte lejligheder er medlemmer eller sympatisører blevet bedt om at forlade et debatarrangement, men som regel har ordstyrelsen nøjedes med at begrænse deres taletid, så de ikke fuldstændig overtog dagsordenen.

Ved debatmøder arrangeret af andre organisationer og institutioner præsenterer medlemmer og sympatisører sig aldrig som repræsentanter for Hizb ut-Tahrir. Men fra 1999 og frem har partiet arrangeret sine egne debatarrangementer, de såkaldte stormøder, hvor talere åbent erklærer sig som tilhængere eller medlemmer. Anledningen til disse stormøder har som regel været en storpolitisk begivenhed, og talerne varer ofte flere timer tilsammen. Hovedbudskabet er – uanset den aktuelle anledning – det samme fra gang til gang: en afvisning af integration, demokrati og sekularisme, altså en bastant afstandtagen til det danske samfunds grundpiller. Det har resulteret i en massiv pressedækning af flere af stormøderne og en efterfølgende fordømmelse fra politisk hold.

RACISMEDOM OG DISKUSSION OM FORBUD

Særlig voldsom blev reaktionen efter et stormøde i Nørrebrohallen den 24. oktober 2001, hvor partiet under parolen 'Et angreb på én muslim er et angreb på alle muslimer' talte imod krigen i Afghanistan og opfordrede muslimer til at gå i hellig krig. Bendt Bendtsen fra Det Konservative Folkeparti opfordrede Hizb ut-Tah-

rirs medlemmer til at rejse til et land, hvor deres meninger deles af et flertal af indbyggerne, og Søren Søndergaard fra Enhedslisten kaldte Hizb ut-Tahrir for Dansk Folkepartis venner: "Det er jo Dansk Folkeparti, hvis man vender spejlet om. Dansk Folkeparti vil føre krig mod islam, og de her mennesker vil føre krig mod Vesten. Det er to sider af samme sag."

Herefter blev diskussionen om at forbyde partiet intensiveret, og den fik ekstra blus på, da partiet i marts 2002 offentliggjorde en løbeseddel med et korancitat, der blev tolket som en opfordring til drab på jøder. Konsekvensen af løbesedlen blev i første omgang, at partiets talsmand Fadi Abdullatif den 23. oktober 2002 blev idømt 60 dages betinget fængsel i Københavns Byret, og dommen blev stadfæstet af Østre Landsret den 14. marts 2003. I forbindelse med landsrettens afgørelse oplyste rigsadvokat Henning Fode, at dommen ville indgå i hans undersøgelse af, hvorvidt Hizb ut-Tahrir kunne forbydes med henvisning til Grundlovens § 78. Mange politikere og integrationsekspertter mener imidlertid, at et forbud under ingen omstændigheder vil være en strategisk fornuftig løsning. Overvejelserne omkring et forbud gennemgås i kapitel 11, og et overblik over partiets historie i Danmark findes også i tidslinjen bagerst i bogen, hvor de præcise datoer for de mest markante begivenheder – herunder retssagen mod Fadi Abdullatif – er angivet.

Hizb ut-Tahrir afholder altså løbende deres egne arrangementer, som ofte tiltrækker sig stor opmærksomhed. Budskaberne er som regel meget markante og langt mere skarpe end de udmeldinger, der kommer fra andre muslimske og islamiske grupper i Danmark. Det er en logisk konsekvens af Hizb ut-Tahrirs ideologi, men sandsynligvis også en del af en bevidst strategi om at markere sig som en selvstændig og enestående gruppe blandt muslimerne i Danmark. Hizb ut-Tahrir har således flere gange i sin tid i Danmark taget markant afstand fra andre muslimske organisationer og deres arrangementer. Det seneste eksempel er den muslimske fællesbøn på Rådhuspladsen i København fredag den 4. april 2003. Bønnen var en del af en demonstration mod krigen i Irak, og arrangementet blev støttet af en lang række muslimske

organisationer i Danmark. Hizb ut-Tahrir tog imidlertid afstand fra arrangementet med den begrundelse, at det var islamisk ukorrekt lade et sådant arrangement være åbent for ikke-muslimer. På samme måde har Hizb ut-Tahrir i Storbritannien advaret muslimer mod at deltage i de store fredsdemonstrationer i forbindelse med Irak-krigen, fordi de var organiseret af ikke-muslimer. Partiet lod i den forbindelse forstå, at det er forbudt at marchere under *kufars* [de vantros] banner. Som et alternativ gennemførte Hizb ut-Tahrir i Danmark demonstrationer foran flere arabiske landes ambassader i København for at vise sin foragt for disse landes støtte til krigen mod Irak.

Disse demonstrationer understreger ikke blot partiets ønske om at holde en selvstændig linje, men er også et udtryk for, at Hizb ut-Tahrir i sit arbejde i Danmark først og fremmest fokuserer på forholdene i muslimske lande og ikke på forhold i Danmark. Det skyldes ifølge teksten "Partiets definition", at "da befolkningen i de muslimske lande antager Islam, skal kaldet nødvendigvis begynde deri. Da de arabiske lande, der er en del af de muslimske lande, taler det arabiske sprog, som er Qur'anens og Hadithens sprog, hvilket er en essentiel og fundamental faktor i den Islamiske thaqafah (litteratur), er de arabiske lande mest prioriteret for at opstarte kaldet til den Islamiske stat."

FORHOLDET TIL DET DANSKE SAMFUND

Talsmand Fadi Abdullatif beskriver også partiets forhold til det danske samfund i et interview med minoritetskonsulent Fahmy Almajid i maj 2002. Interviewet er gengivet i Almajids bog *Muslimerne kommer!* (Fremad, 2002):

"Vi respekterer den danske grundlov. Det er vores pligt som muslimer i et ikke-muslimsk land. Hvis landets love og regler ikke respekterer islam, og muslimerne risikerer at miste deres tro, er det muslimernes pligt at forlade dette land til fordel for et andet land, hvor de frit kan praktisere deres tro. Vi arbejder på at indføre sharia-loven i et muslimsk land og opfordrer muslimerne til at flytte dertil. Når en muslim kommer til et

ikke-muslimsk land og får ly der, skal muslimerne være loyale over for dette land.”

Da Fadi Abdullatif senere blev dømt for brud på racismeparagrafen, fik det ham imidlertid ikke til at antyde, at der var tale om illoyalitet over for det danske samfund. Tværtimod. I den pressemeddelelse, han læste op efter domfældelsen i byretten, stod der bl.a.: “Denne sag tilsigter at kriminalisere islam og muslimer på grund af deres holdninger.” og “Denne politiske retsforfølgelse bekræfter endnu engang, at det er vores ord, tyrannerne frygter.” Og under sit forsvar i retten sagde han: “Ingen straf, heller ikke dødsstraf, kan få os til at afvige fra vores overbevisning.” Der er altså ikke tale om nogen udpræget respekt for det danske retssystemets grundlag og praktiske virke.

Men der er dog alligevel en form for realitet i udsagnet om, at Hizb ut-Tahrirs medlemmer skal være loyale over for det danske samfund: Partiet arbejder ikke på at islamisere Danmark på institutionelt niveau. Arbejdet i Danmark er koncentreret om at påvirke herboende muslimeres bevidsthed og gøre dem åbne over for selve ideen om etableringen af et islamisk kalifat et sted i den muslimske verden. Fadi Abdullatif og de øvrige partimedlemmer drømmer ikke om, at de kan forvandle Danmark til en islamisk stat i morgen, og det er derfor næppe en sådan fantasi, der fastholder Hizb ut-Tahrir-medlemmerne i deres arbejde for partiet. Deres analyser af forholdene i de muslimske lande i Mellemøsten tyder også på, at de ved, at kalifatet næppe bliver etableret noget sted i verden inden for en overskuelig fremtid. Det er ifølge kendere af partiet snarere pligten til at arbejde for islam, der er central for Hizb ut-Tahrirs medlemmer. Det er troen på, at Gud belønner mennesker efter deres arbejde og indsats, ikke efter målbar succes. At arbejde for kalifatets etablering er ifølge partiet enhver muslims pligt, og den, der opfylder sine pligter, bliver belønnet efter døden. Dette perspektiv understreger Fadi Abdullatif også i interviewet, der gengives i kapitel 4.

At opfylde sine pligter er dog ikke helt så enkelt, som det kan lyde. At arbejde for kalifatets etablering er nemlig ifølge Hizb

ut-Tahrir lig med at arbejde inden for netop dette partis rammer. En ung mand, der netop er begyndt at modtage undervisning, forklarer det således: "Hvis der blev etableret et islamisk kalifat et sted i Mellemøsten som resultat af andre partiers eller bevægelers arbejde, ville Hizb ut-Tahrir sandsynligvis mene, at det var et illegitimt kalifat. De vil nok ikke selv se det sådan, men jeg mener ikke, de vil kunne acceptere et kalifat etableret af andre, heller ikke selv om dette kalifat lever op til alle deres formelle krav til den islamiske stat."

Overbevisningen om, at arbejdet i Hizb ut-Tahrir er den rette – og strengt taget eneste rette – måde at arbejde for Gud og kalifatet på, ser ud til at præge i hvert fald ledelsen i Hizb ut-Tahrir, og de medlemmer, der har været med i partiet i en årrække. Andre af medlemmerne går muligvis ind i partiet med en mere naiv forestilling om en snarlig etablering af kalifatet, og disse medlemmer vil ifølge kendere af partiet hurtigt falde fra, når de konkrete resultater udebliver. Partiets organisering sikrer dog til dels mod, at sådanne 'utålmodige' personer opnår egentlig indflydelse i partiet. Partiet er nemlig hierarkisk opbygget og meget topstyret.

PARTIETS ORGANISERING OG STRUKTUR

Udadtil er det kun talsmanden Fadi Abdullatif og vicetalsmand Emir Samil, der udtaler sig, og de udtaler sig generelt ikke om partiets organisering. I det andet længere interview, Fadi Abdullatif gav til den danske presse i *Information* den 14. maj 2002, siger han: "Vi er jo et politisk parti, så selvfølgelig har vi et organisatorisk apparat og en ledelse, men det er medlemmerne, der bestemmer vores strategi ud fra, hvad vi diskuterer os frem til på grundlag af de islamiske principper."

Hizb ut-Tahrir i Danmark udgør kernen i den regionsafdeling af partiet, der officielt hedder Hizb ut-Tahrir Skandinavien. Der er dog, så vidt norske og svenske islamforskere kan vurdere, kun 2-3 medlemmer og sympatisører i Norge og højst 30 i Sverige. Reelt udgør den danske afdeling dermed hele region Skandinavien. Afdelingen var tidligere en del af region Europa, men blev for et

par år siden 'forfremmet'. Ligesom alle andre regioner refererer region Skandinavien direkte til partiets internationale ledelse, der efter al sandsynlighed er placeret i Jordans hovedstad Amman. Der er dog også kontakt mellem f.eks. region Skandinavien og region Storbritannien, hvilket fremgår af indholdet på de to partiers hjemmesider, som indeholder stort set samme tekster, hvoraf ikke alle tekster på den britiske hjemmeside er oversat til dansk. En analyse af hjemmesiderne og den måde, partiet her præsenterer sig på, findes i kapitel 4.

Det er ledelsen i Jordan, der i høj grad planlægger, hvilke sager Hizb ut-Tahrir skal beskæftige sig med, og løbesedler om internationale eller mellemøstlige forhold bliver som regel lanceret samtidig på de forskellige regioners hjemmesider. Det var også tilfældet med løbesedlen, der omtalte jøder som et bagvaskende folk og tilsyneladende opfordrede til drab på jøder. Det var med stor sandsynlighed ledelsen i Jordan, der skrev løbesedlen og bad de regionale afdelinger om at offentliggøre den. Det skete som en reaktion på, at de arabiske landes ledere efter et topmøde i Beirut havde udsendt et fredsudspil for Mellemøsten, der indebar, at araberne skulle anerkende staten Israel. Der var altså ikke tale om et selvstændigt initiativ fra partiet i Danmark, og der var derfor næppe heller tale om nogen særskilt vurdering af, hvordan løbesedlens indhold ville blive vurderet i en dansk kontekst.

Offentliggørelsen af løbesedlen på den danske hjemmeside efter opfordring fra den internationale ledelse er et eksempel på, hvordan Hizb ut-Tahrir på globalt plan fungerer som en topstyret organisation, der kun i ringe grad tilpasser sig lokale forhold. Dog er der forskel på graden af tilpasning forskellige steder i verden. I kapitel 5 om Hizb ut-Tahrirs arbejde i Centralasien og Storbritannien diskuteres påvirkningen af den lokale kontekst.

Det er den internationale ledelse med en overordnet leder, en *amîr*, i toppen, der udpeger ledere og talsmænd i de forskellige regioner, herunder også den skandinaviske, som har hovedsæde i København. Den generelle struktur er desuden således, at ledelsen i de enkelte lande vælger en bestyrelse på baggrund af anbefalinger fra de medlemmer, der står for undervisningen i studiegrupper.

Underviserne anbefaler de medlemmer, som de anser for særligt dygtige og loyale til ledelsen, som herefter laver den endelige udvælgelse til bestyrelsen. Bestyrelsens opgave er at tage beslutninger om administrative tiltag, herunder hvordan partiet kan forbedre rekrutteringen af medlemmer. Men en del beslutninger træffes ved *shûrâ*, et arabisk begreb, der kan oversættes til rådslagning, hvor målet er, at der skal opstå konsensus.

Ledelsen i Danmark består af en formand, kendt under navnet Abu Abdul Karim, en næstformand, hvis navn ikke er kendt, Fadi Abdullatif samt sandsynligvis også Emir Samil, der fungerer som en slags vicesformand. Formand og næstformand er ældre mænd med arabisk baggrund, der taler dårligt dansk, mens Fadi Abdullatif er palæstinensisk flygtning og Emir Samil har tyrkisk baggrund. Fadi Abdullatif kom til Danmark fra en flygtningelejr i Libanon sammen med sin familie, sandsynligvis i 1986, mens Emir Samil er født og opvokset i Danmark.

I Danmark er der desuden den forskel fra den generelle struktur, at alle medlemmer her er med i bestyrelsen. Det skyldes sandsynligvis, at der endnu er ret få medlemmer, og at det derfor er muligt at afholde *shûrâ* [rådslagning] med alle medlemmer til stede. Det lave medlemstal betyder også, at det ikke hidtil har været relevant at udpege provinsledere til at løse organisatoriske opgaver. Hizb ut-Tahrir er indtil videre primært et København-fænomen. Medlemmer og sympatisører kommer især fra Nørrebro, Vestegnen, Sjælør, Hundige, Ishøj samt Kokkedal og Slagelse. Der er desuden en lille gruppe i Odense, hvor nogle af medlemmerne fra København er flyttet til for at studere. I Jylland har partiet så vidt vides ingen medlemmer. Det skyldes, at Hizb ut-Tahrir især hverver nye medlemmer ved, at medlemmer og sympatisører fortæller deres venner og bekendte om partiet. I Jylland er der derfor kun få muslimer, der har andet kendskab til Hizb ut-Tahrir, end det de får via medierne.

Som det fremgår af ovenstående strukturbeskrivelse, er Hizb ut-Tahrir et forholdsvis topstyret parti, som dog også går ind for konsensus omkring visse beslutninger. Hizb ut-Tahrir følger dermed det skema for organisering, som islam-eksperten Olivier Roy

i sin bog *Skakmat. Politisk islam – et alternativ for de muslimske samfund?* (Eirene, 1993) beskriver som typisk for de islamistiske bevægelser, der betegner sig selv som partier:

“Det (...) foregriber det islamiske samfund, dels fordi det forlanger medlemmernes individuelle ‘reislamisering’ (...), dels fordi de institutioner, det forordner internt (*amir, shura*), er de samme som dem, der skal findes i fremtidens islamiske stat. Partiet står i skæringspunktet mellem en leninistisk organisation og en mystisk orden baseret på personlig initiering under en Førers ægide.”

Hizb ut-Tahrirs opbygning internationalt og i de enkelte afdelinger fremgår desuden af en model i kapitel 2.

Topstyringen, konsensusbegrebet og idealet om det enkelte medlems sammensmeltning med partiet afspejler sig i, at det er forbudt for medlemmer og deltagere i studiekredsens undervisning at udtale sig til medierne om partiets interne forhold. De henviser i stedet til Fadi Abdullatif, der er udset til at have kontakt med pressen. Denne måde at organisere pressekontakten på er officielt en konsekvens af, at partiet ikke ønsker, at deres budskab bliver videregivet af medlemmer eller sympatisører, der ikke har fuld forståelse for partiets ideologiske grundlag. Desuden er det partiets opfattelse, at oplysninger om de enkelte medlemmers bevæggrunde for at tilslutte sig partiet vil virke forstyrrende på partiets image. Det er også i den sammenhæng værd at bemærke, at løbesejlerne og de fleste tekster i *Khilafah*-magasinet ikke har nogen personlig, navngiven forfatter, men blot underskrives ‘Hizb ut-Tahrir’ eller ‘Hizb ut-Tahrir Skandinavien’, et fænomen der minder om kommunistiske og socialistiske gruppers insisteren på kollektivt ansvar.

Kontrollen med de enkelte medlemmers udtalelser og aktiviteter er nem at opretholde, da ledelsen kender alle medlemmer (men ikke alle sympatisører) af navn og udseende. Der findes dog ifølge kilder med kendskab til partiets organisation ingen medlemslister. Det kan muligvis være en konsekvens af partiets dårlige erfaringer fra især Mellemøsten, hvor partimedlemmer er blevet arresteret og forfulgt.

Partiets hierarki er opbygget således, at der under ledelsen findes en række egentlige medlemmer, sandsynligvis ikke mere end 50 i Danmark, som har været igennem en systematisk undervisning i Hizb ut-Tahrirs udlægning af islam, og har erklæret sig enig med partiet på alle punkter. Når en person er nået hertil, er vedkommende i Hizb ut-Tahrir-terminologi 'smeltet sammen med partiet'. Processen hen imod denne sammensmeltning beskrives i partiets tekst om Hizb ut-Tahrirs ændringsmetode således: "Måden, hvorpå partiet optager personer, er via deres tilslutning til den islamiske 'aqeedah (livsanskuelse), modenhed i partiets thafaqah (litteratur og kultur) og adoptering af partiets tanker og meninger". Det er her interessant at bemærke, at partiet omtales som et subjekt, der har tanker og meninger; det er partiet, der er udgangspunktet, ikke medlemmernes individuelle holdninger.

UNDERSVISING I STUDIEKREDS

De fuldgældige medlemmer gør alle en eller anden indsats i partiet; de fleste organiserer studiekredse, hvor de samler et mindre antal interesserede og underviser dem i Hizb ut-Tahrirs ideologi. Undervisningen foregår i private hjem, og de enkelte grupper mødes som regel mindst en gang om ugen. Undervisningen består i første omgang af et introduktionskursus, hvor de helt grundlæggende begreber diskuteres. Underviseren 'beviser' Guds eksistens og Koranens ufejlbarlighed. Herefter begynder den egentlige indføring i partiets ideologi. Kursisterne skal investere i nogle tekster af partiets grundlægger Taqi al-Din al-Nabhani (1909-1977). Teksterne tilbydes til lave priser, som blot modsvarer trykkeudgifterne, og det er alene disse tekster samt partiets nyere politiske analyser, som herefter gennemgås og diskuteres. Det er desuden kun islams politiske dimension, der behandles. Kursisternes individuelle livsførelse diskuteres ikke, ligesom der aldrig undervises i arabisk, bøn eller andre konkrete, individuelle pligter. Kun i samværet uden for undervisningen kan medlemmer af partiet finde på at diskutere kursisternes livsførelse med dem. Det betyder, at alle muslimer, der

tilslutter sig partiets ideologi, kan være med – uanset hvilken islamisk retsskole eller etnisk gruppe, de tilhører.

Undervisningen foregår som regel koncentreret og disciplineret, og det er en almindelig regel, at man ikke mødes om mad eller drikke, da det ikke er meningen, at undervisningen skal udvikle sig til hyggesnak. Det minder om undervisning i en gymnasieklasse, blot med færre elever per underviser. Der er dog ikke tale om helt samme diskussionskultur, som man typisk kan finde i en dansk gymnasieklasse. Det er tilladt at være uenig med partiet på visse punkter, men for at blive medlem skal enhver uenighed være borte. Som kursist er det imidlertid muligt at kritisere og problematisere f.eks. enkelte af partiets politiske analyser og alligevel blive mødt med respekt og venlighed.

De personer, der deltager i den organiserede undervisning i studiekredsene, kaldes *shabab*, der på arabisk betyder 'unge'. Personer med kontakter i Hizb ut-Tahrir vurderer, at der er omkring 200 af disse 'unge'. Når Hizb ut-Tahrir og personer med kontakt til partiet omtaler de 'unge', benævner de dem dog ofte som medlemmer, hvilket kan være med til at forvirre begreberne. I international Hizb ut-Tahrir-terminologi er der imidlertid et klart skel mellem medlemmer og 'unge' eller *shabab*. Ikke alle *shabab* bliver medlemmer, nogle fortsætter blot som sympatisører sammen med andre, der er interesseret i partiets ideologi og deler nogle af dets holdninger uden dog at kunne tilslutte sig alle partiets ideer. Sympatisørerne kommer ofte til partiets åbne møder, der foregår i Teiba-moskeen i Heimdalsgade på Nørrebro i København. Partiets mandlige medlemmer og sympatisører mødes lørdag eftermiddag, hvor der som regel dukker op mod 200 personer op, mens kvindeafdelingen mødes samme sted fredag eftermiddag. Her kommer der som regel omkring 50 kvinder. Formelt er møderne åbne for alle, også ikke-muslimere, men især kvindeafdelingen ønsker normalt ikke at lukke personer, de ikke kender, ind til møderne.

Ved de få, men meget omtalte stormøder, hvor der er adgang for både mænd og kvinder – dog i adskilte sektioner af hallen – dukker mange sympatisører og andre interesserede op. Antallet af deltagere til disse møder udgør ikke i sig selv noget bevis for,

hvor mange medlemmer og sympatisører partiet har. Fra forskellig side vurderes det, at antallet af sympatisører er omkring 300.

MEDLEMMER OG SYMPATISØRERS BAGGRUND

Men hvem er så disse medlemmer, *shabab* og sympatisører, og hvordan rekrutteres de til partiet? De få oplysninger, der er sluppet ud til pressen om medlemssammensætningen, samt oplysninger fra personer, der har Hizb ut-Tahrir-medlemmer i deres omgangskreds eller selv har været medlemmer af partiet, tyder på, at der findes flere forskellige 'typer' af medlemmer, *shabab* og sympatisører:

- Unge med muslimsk baggrund, der er vokset op i Danmark, men føler sig marginaliseret i det danske samfund. De leder efter en fast identitet og sætter pris på den klare gruppeidentitet og de konkrete leveregler i partiet. Nogle af disse har været småkriminelle, men er blevet mødt med forståelse og imødekommenhed af medlemmer af Hizb ut-Tahrir og har her fået tilbud om at 'begynde forfra'. Mange af de unge med muslimsk baggrund, der går ind i partiet, kommer fra hjem med svage eller ingen religiøse traditioner og ved meget lidt om islam, før de kommer i kontakt med Hizb ut-Tahrir.
- Unge med etnisk dansk baggrund, der er konverteret til islam og ønsker at leve et konsekvent islamisk liv. Det er almindeligt kendt, at konvertitter ofte føler sig ensomme og overladt til sig selv, indtil de får dannet sig en omgangskreds blandt mennesker med samme religiøse livstolkning, og konvertitter, der bliver medlem af Hizb ut-Tahrir, går ofte ind i partiet forholdsvis kort tid efter, at de er blevet muslimer. En del af konvertitterne i Hizb ut-Tahrir lægger især vægt på det store fællesskab, som er en støtte i dagligdagen, når de ønsker at overholde de islamiske leveregler, mens andre især lægger vægt på det stærke politiske element i Hizb ut-Tahrirs ideologi og aktiviteter. Blandt disse er der en del, som tidligere har været aktive i politiske partier eller organisationer på venstrefløjen. Der er f.eks. et par tidligere

kommunister i Hizb ut-Tahrir, som her genkender kapitalisme- og globaliseringskritikken. I *Informations* reportage fra partiets stormøde i Nørrebrohallen den 24. oktober 2001 nævnes det, at "En ung dansk nykommunist høster aftenens eneste bifald med en fordømmelse af de amerikanske bombardementer af Afghanistan: 'Vi er ikke enige om alt. Men at krigen drejer sig om USA's egne magtinteresser, er vi enige om, ligesom vi er enige om at bekæmpe den hetz-atmosfære, der er fulgt i kølvandet på terrorangrebet.'" Der er også en del retoriske lighedspunkter mellem Hizb ut-Tahrir og revolutionære grupper på venstrefløjen, hvilket bliver uddybet i kapitel 8.

- Unge veluddannede muslimer med flygtninge- eller indvandrerbaggrund. De er typisk enten universitetsstuderende eller har vellønnede job, f.eks. i it-branchen, og er på overfladen velintegrerede. De føler imidlertid, at det danske samfund er baseret på overfladiske værdier, og de ser det som deres ansvar at 'redde' andre muslimer fra at blive lokket af alkohol, sex uden for ægteskabet, materialisme og lignende. I Danmark er denne type medlemmer indtil videre forholdsvis få, men har stor indflydelse i partiet. Fadi Abdullatif, der arbejder i et it-firma og tidligere har studeret samfundsvidenskab på Roskilde Universitetscenter, hører til denne kategori af medlemmer.

Der er mange forskellige etniske grupper repræsenteret i Hizb ut-Tahrir, både palæstinensere, pakistanere, afghanere, marokkanere, tyrkere og som nævnt ovenfor også danskere. De unge med indvandrerbaggrund opfatter også typisk medlemskabet i Hizb ut-Tahrir som et opgør med forældrenes ofte mere etnisk baserede foreninger og aktiviteter. Det er vigtigt for dem, at islam er et universelt budskab, som er uforeneligt med nationalisme.

REKRUTTERINGSSTRATEGI

Medlemmerne i Hizb ut-Tahrir udgør altså på flere måder en broget flok, og der er således ikke grundlag for alene at give manglende integration på arbejdsmarkedet skylden for partiets opståen

i Danmark, selv om repræsentanter for indvandrerorganisationer og politikere især har fokuseret på arbejdsløshed blandt etniske minoriteter som årsag hertil. Daværende formand for POEM (Paraplyorganisationen for de Etniske Mindretal), Muharrem Aydas, sagde f.eks. til *Jyllands-Posten* den 27. oktober 2001: "Hizb ut-Tahrir slår på lette løsninger og siger, at alle verdens onder skyldes den vestlige levevis, og det tiltrækker de indvandrere, som føler sig hægtet af det danske samfund. Så længe du kan tegne et socialt skel, hvor dem, der får de dårligste job og boliger, typisk er dem med indvandrerbaggrund, så er der større sandsynlighed for, at Hizb ut-Tahrir kan rekruttere utilfredse folk." Men det faktum, at konvertitter med etnisk dansk baggrund melder sig ind i partiet, tyder imidlertid på, at denne årsagsforklaring er utilstrækkelig.

Desuden udgør de veluddannede med flygtninge og indvandrerbaggrund efter sigende en stigende andel af medlemsmassen. Det hænger sandsynligvis sammen med, at partiets rekrutteringsstrategi har ændret sig. For et par år siden foregik en stor del af rekrutteringsarbejdet på gadeplan på Nørrebro, hvor medlemmer af Hizb ut-Tahrir gjorde en stor indsats for at bearbejde holdningen hos en gruppe kriminelle andengenerationsindvandrere i området omkring Blågård's Plads. Denne indsats beskrives i *Politiken* den 9. september 2001, hvor en af de unge ekskriminelle bl.a. siger: "Vi lavede ballade, fordi vi prøvede at blive integrerede. Vi fik Vestens værdier presset ned over hovedet. Vi har troet, at vi blev lykkelige, hvis vi havde fede biler, et dyrt hus, penge og alle mulige materielle goder. Samtidig har det været svært at få job, fordi vi er muslimer. For at opnå de ting som skulle gøre os lykkelige, har vi været nødt til at lave kriminalitet."

I denne periode var der en overvægt af småkriminelle, dårligt integrerede unge mænd blandt de nye *shabab* og medlemmer af Hizb ut-Tahrir. Det kom på mode blandt Nørrebros rødder med muslimsk baggrund at være medlem af Hizb ut-Tahrir, og det var sympatisører og *shabab* fra denne gruppe, der især satte deres højt-råbende og negative præg på debatmøder i Københavnsområdet.

Det dårlige rygte, som de unge rødder gav partiet, fik ledelsen til at ændre rekrutteringsstrategien en smule, så de i dag i højere

grad forsøger at rekruttere medlemmer i gymnasie-, handelsskole- og universitetsmiljøet og samtidig sørger for, at ikke enhver kan få lov at deltage i undervisningen i studiekredsene. Denne strategi minder mere om den rekrutteringsmetode, partiets afdeling i Storbritannien og Tyskland har benyttet sig af, og det er således oplagt at formode, at den danske afdeling har taget ved lære af erfaringerne i de andre europæiske lande.

Det er imidlertid ikke noget nyt, at Hizb ut-Tahrir forsøger at hverve medlemmer på f.eks. gymnasier. Gymnasieskolernes Rektorforening er da også meget opmærksom på bevægelsens tilstedeværelse og har overvejet et generelt forbud mod, at partiet holder møder eller deler materiale ud på gymnasier. En række gymnasier i Københavnsområdet har afvist Hizb ut-Tahrir, når medlemmer af partiet har opsøgt studerende, og der har ikke siden foråret 2002 været meldt om problemer på gymnasier eller andre læreanstalter. Til gengæld siger personer med bekendte i Hizb ut-Tahrir, at partiet er meget aktivt til stede på Tandlægeskolen i København, medicinstudiet på Københavns Universitet og visse tekniske uddannelser i hovedstadsområdet. Desuden er en mindre gruppe medlemmer eller sympatisører indskrevet på forskellige studier på Carsten Niebuhr Institutet ved Københavns Universitet, hvor de følger undervisning i arabisk, islam og Mellemøstens historie. Her har der generelt ikke været problemer, så situationen her kan altså slet ikke sammenlignes med tilstandene på en lang række britiske universiteter, hvor Hizb ut-Tahrir efter voldsom uro og konflikter med jødiske og kristne studentergrupper er blevet forment adgang. Dette uddybes i kapitel 11.

Frygten for, at Hizb ut-Tahrir skulle begynde at hverve medlemmer i folkeskolerne, ser også ud til at være ubegrundet. I en artikel i dagbladet *Information* den 27. maj 2002 konkluderes det, at partiet hidtil ikke har vist sig på folkeskoler på Nørrebro. Vurderinger fra personer i miljøet omkring Hizb ut-Tahrir lyder da også på, at de fleste medlemmer er betydeligt over folkeskolealderen. Mange er i alderen fra 20-25 år, men der er enkelte yngre medlemmer, især blandt kvinderne. Fadi Abdullatif oplyser i vores interview med ham, at partiet har medlemmer fra 20-60 år. Og i

en udsendelse på P1 optræder sågar en sympatisør på 77 år. Der har lige fra etableringen i Danmark været 5-10 ældre mandlige medlemmer med arabisk baggrund, men der foregår dog så vidt vides intet rekrutteringsarbejde blandt ældre mennesker.

KVINDEAFDELINGEN

Den forholdsvis store kvindeafdeling er et særligt dansk fænomen, som iagttagere ikke umiddelbart kan give en forklaring på. I Storbritannien består kvindeafdelingen ifølge kendere af partiet stort set kun af koner til mændene i inderkredsen af partiet, hvilket de to kvindelige medlemmer, vi talte med i London, dog ikke ville bekræfte. Men i Danmark er mange af kvinderne ugifte og har ingen familiemedlemmer, der er tilknyttet partiet. De omkring 100 kvinder, der jævnligt kommer til fredagsmøderne i Teiba-moskeen, ledes af vicetalsmand Emir Samils søster, og de er mellem 15 og 30 år. En betydelig del er teenagere, og langt de fleste har flygtninge- og indvandrerbaggrund. Det er ifølge personer med kendskab til både mande- og kvindeafdelingen karakteristisk for kvinderne, at de har mindre viden om partiets ideologi end de mandlige medlemmer og *shabab*, og kun få af kvinderne har status af egentlige medlemmer.

En del af de unge kvindelige *shabab* opfattes af mændene i partiet som "forvirrede teenagepiger, der var poptøser med affarvet hår og mavebluser i går og Hizb ut-Tahrir-tilhængere med lang frakke i dag", som en sympatisør udtrykker det. De unge kvinder er desuden ofte mere afvisende over for muslimer med andre holdninger end Hizb ut-Tahrirs, end mændene er; de opfører sig nedladende og provokerende over for kvinder, der ikke ligesom de selv har fundet 'sandheden'.

Der går rygter om, at en del unge kvinder begynder at deltage i Hizb ut-Tahrirs møder for at få mulighed for at møde jævnaldrende mænd, og både i Danmark og Storbritannien er der en stående vittighed om, at Hizb ut-Tahrir i virkeligheden er en ægteskabsklub. "Bliv Hizb ut-Tahrir-medlem i dag, bliv gift i morgen," lyder det drillende blandt muslimer.

I det hele taget anklages Hizb ut-Tahrir af og til for at have en populistisk og inkonsekvent islam-tolkning, der har til formål at appellere til unge mennesker, der har taget dele af den danske ungdomskultur til sig. F.eks. mener Hizb ut-Tahrir, at det er tilladt at ryge, og Fadi Abdullatif ryger selv, selv om en del muslimer anser rygning for forbudt i islam. Og det samme gør sig gældende i spørgsmålet om, hvorvidt det er tilladt at høre ikke-religiøs musik.

At anskue Hizb ut-Tahrir som et ægteskabsbureau eller et fællesskab for rygere er dog nok et temmelig skævt perspektiv, men pigernes motiver for at deltage i partiets møder kan bestemt godt forklares med andet end politisk og religiøs overbevisning, mener en kender af partiet:

“Nogle piger bruger Hizb ut-Tahrir som en form for ungdomsoprør. Hizb ut-Tahrir mener, at en pige og en dreng godt kan være alene sammen uden en værge, hvis formålet er at diskutere ægteskab. Det skal bare foregå på et offentligt sted, altså f.eks. på en café. Og man kan jo altid påstå, at man diskuterer ægteskab. På den måde er Hizb ut-Tahrirs praksis mere liberal end det, mange fædre i indvandrerfamilier vil tillade deres datter. Så nogle af pigerne går på café med mænd fra Hizb ut-Tahrir og argumenterer over for deres far med, at partiet siger, at det er islamisk korrekt. På den måde kan Hizb ut-Tahrir være den nemmeste undskyldning for at lave et ungdomsoprør, for Hizb ut-Tahrir har generelt ikke noget dårligt ry blandt indvandrere. De fleste forældre vil i hvert fald hellere have, at deres børn er med i Hizb ut-Tahrir, end at de går på diskoteker og drikker og tager stoffer.”

En del muslimske forældres syn på Hizb ut-Tahrir betyder, at det ikke er usædvanligt, at unge mennesker dukker op til Hizb ut-Tahrirs stormøder sammen med deres forældre.

KONTAKT MED ANDRE MUSLIMER

En stor del af partiets rekruttering foregår i forbindelse med stormøderne eller ved fredags- og lørdagsmøderne, hvor det er de samme grundlæggende pointer, der fremlægges i forskellig indpakning

og sat i forbindelse med aktuelle politiske emner. En ung mand, der selv har deltaget i en række af Hizb ut-Tahrirs lørdagsmøder, men ikke har modtaget undervisning, forklarer lørdagsmødernes funktion således: "De fungerer som 'fiskemøder'. Mange Hizb ut-Tahrir-medlemmer tager nogle venner med, og når man er med ved et lørdagsmøde, får man fornemmelsen af, hvor meget det sociale fylder i Hizb ut-Tahrir. (...) Det er ikke hjernevask, men det er klart, at hvis en muslim kommer fra et dårligt socialt miljø, og Hizb ut-Tahrir-folkene er de første velfungerende muslimer, han møder, kan han let blive overbevist af deres udlægning. De er selvsikre og meget dygtige til at argumentere. De forstår virkelig at gennemhulle ens argumentation. Deres rationalitet tiltrækker mange. De kan faktisk bevise Guds eksistens."

Han understreger imidlertid, at Hizb ut-Tahrir ikke fungerer som en sekt, der lukker sig om sig selv og opfordrer medlemmerne til at leve et indadvendt liv: "Det er ikke forbudt at være integreret i den forstand, at man godt kan have et job. Der er faktisk et par personer fra Hizb ut-Tahrir, der arbejder som politibetjente. Deres forklaring er, at det er o.k., så længe de ikke skal gøre noget, der er i modstrid med islam. Hvis de f.eks. blev sat til at storme en moské, ville de måske sige op. Det er også i orden at have ikke-muslimske venner; mange har venner, som de ved, aldrig bliver muslimer. Men nogle Hizb ut-Tahrir-medlemmer er mere ekstreme og taler hele tiden om islam. Så de mister deres ikke-muslimske venner og alle deres muslimske venner, som ikke er med i Hizb ut-Tahrir."

Blandt kendere af Hizb ut-Tahrir, tidligere medlemmer og nuværende sympatisører er vi ikke stødt på nogen, der kan bekræfte, at Hizb ut-Tahrir har karakter af en bevægelse, der isolerer sine medlemmer fra det omgivende samfund. Det generelle indtryk er, at medlemmer, der mister deres engagement i sagen, kan forlade partiet igen uden repressalier og fortsat have personlig kontakt til medlemmer af partiet. De vil ofte i en kortere periode modtage telefonopringninger fra partimedlemmer, der opfordrer dem til at fortsætte arbejdet og minder dem om, at det er en pligt at deltage i arbejdet for at etablere kalifatet, men der kendes ikke eksempler på, at folk er blevet truet.

Personer i det muslimske miljø i København fortæller desuden samstemmende, at de kender en del unge mennesker, der i en periode har modtaget undervisning af Hizb ut-Tahrir uden at have intentioner om at blive egentlige medlemmer. Det skyldes, at Hizb ut-Tahrir går for at have den bedst organiserede undervisning i islamisk teologi på dansk. Studiekredsene er effektive og velorganiserede, og det tiltrækker unge, der føler, at de mangler viden om islam. Andre har modtaget undervisning med tanke på at blive medlemmer, men må konstatere, at de ikke deler alle partiets synspunkter. Herefter forlader de partiet, men ifølge en *imam* [bønneleder] i København har han aldrig mødt personer, der var præget af bitterhed mod Hizb ut-Tahrir efter at have forladt partiet: "Der er ikke tale om en forbitrelse, men derimod en slags taknemlighedsfølelse. Det hænger sammen med, at de er blevet bevidste muslimer og har lært meget om islam i den tid, de har været en del af miljøet."

Fra Storbritannien viser erfaringerne desuden, at det er almindeligt, at medlemmerne forlader partiet efter 5-7 år, typisk i forbindelse med, at de får arbejde, kone og børn og derfor har svært ved at afsætte tid til arbejdet i partiet. En del deltager dog fortsat i møder af og til, og der er tilsyneladende ikke noget skarpt skel mellem Hizb ut-Tahrir-medlemmer og -sympatisører og andre blandt de religiøst aktive muslimer i Københavnsområdet. Mange, der ikke selv sympatiserer med Hizb ut-Tahrirs ideer, møder jævnligt partiets medlemmer eller har endda særdeles gode venner blandt dets sympatisører.

Der er således ikke tale om, at Hizb ut-Tahrir er en totalt isoleret gruppe, sådan som det har fremstået i nogle avisartikler. Partiets medlemmer er ganske vist blevet bedt om ikke at uddele løbesedler eller lave studiekredse i moskeerne i København, men medlemmer har fortsat fri adgang til at bede sammen med andre muslimer, og det er ifølge partiets advokat Laue Traberg Smidt ikke noget problem for partiet at samle penge nok ind til at dække udgifterne til advokathonorar, leje af lokale til stormøder, porto og lignende. Især på Nørrebro bliver partiets politiske mål af en del muslimer opfattet som legitimt, og mange støtter gerne partiets arbejde

med penge af og til. Der er altså med andre ord tale om udbredt samkvem mellem Hizb ut-Tahrir-medlemmer og andre muslimer, og der skelnes ikke skarpt mellem sympatisører og andre.

Det skal dog tilføjes, at særlige forhold kan gøre sig gældende for konvertitter, der har udskiftet hele deres tidligere ikke-muslimske omgangskreds med Hizb ut-Tahrir-medlemmer. Det er ikke svært at forestille sig, at det i en sådan situation kan være svært at forlade Hizb ut-Tahrir og det stærke fællesskab, selv om man på et tidspunkt begynder at tvivle på partiets ideologi. Folkeskolelæreren Tina Bergstrøm er mor til en 17-årig konvertit, som går til undervisning i Hizb ut-Tahrir, og hun fortalte i marts 2003 i flere medier, at hun opfatter Hizb ut-Tahrirs indvirkning på hendes søn som hjernevask og omtaler hans holdninger som 'papegøjesnak'. Hun sammenligner partiet med Moon-bevægelsen og Scientology. Hendes søn har imidlertid fortsat kontakt til sine ikke-muslimske venner, passer sin skolegang og bor hjemme, og hans muslimske kæreste, som han beordrede til at tage tørklæde på, er igen holdt op med at gå med tørklæde, uden at det har ført til et brud mellem dem. Bergstrøms søn har på den måde ikke isoleret sig, som nogle konvertitter gør.

Desuden skal det understreges, at der er flere eksempler på, at unge, der har modtaget undervisning i partiet, holder op med at deltage i partiets aktiviteter, fordi deres forældre forbyder dem det. Hizb ut-Tahrirs generelle indstilling er, at medlemmerne bør respektere deres forældre, og de opfatter enhver undervisning som et skridt i den rigtige retning, også selv om kursisten senere forlader undervisningen.

Tina Bergstrøms opfordring til andre forældre i samme situation som hende selv til at kontakte hende har da også kun ført til fire-fem henvendelser i løbet af et par måneder, og kun et par af dem handlede om medlemskab af Hizb ut-Tahrir, mens de andre henvendelser kom fra forældre, som oplevede, at deres børn efter at være konverteret til islam havde udviklet sig i fundamentalistisk retning.

FORAGT OG FREDELIG SAMEKSISTENS

Det generelle billede af Hizb ut-Tahrir i Danmark er altså ikke, at der er tale om en gruppe, der lever afsondret fra det omgivende samfund og kontrollerer medlemmernes gøren og laden til mindste detalje. Der er snarere tale om en radikal politisk ungdomsgruppe, hvis medlemmer styrker deres religiøse og politiske bevidsthed gennem studier og samvær. Hizb ut-Tahrir i Danmark beskæftiger sig kun sjældent med rent danske forhold, men er heller ikke upåvirkelig over for begivenheder i det danske samfund og strømninger i medierne. Partiet lever snarere i spændingsfeltet mellem en foragt for det danske samfund og en forholdsvis fredelig sameksistens med det.

Dette kan lade sig gøre, fordi Danmark har en af de mest vidtgående lovgivninger om ytrings- og foreningsfrihed i Europa, hvilket også betyder, at nazistpartiet ikke er forbudt i Danmark, sådan som det er tilfældet i en række andre europæiske lande. Den høje grad af ytrings- og foreningsfrihed vanskeliggør altså et forbud mod et parti som Hizb ut-Tahrir og betyder, at andre strategier må overvejes. Mulige alternativer til et forbud er emnet for det afsluttende kapitel i denne bog.